

samo, če dobi za to potrebno večino, in v tem oziru je upati, da se bo vendar parlament osokolil in pognal vlado, kakor bi zaslužila, če bo res odnehala.

Samo nekaj zamore po naši sodbi še rešiti Körberjevo vlado: zunanje politične dogodbe. Ni namreč še gotovo, če bo Turčija dovolila, da se čez njej lastni novopazarski sandžak zida ta proga, in če se tudi doseže to, ni še gotovo, če se ne oglasi slovanska Rusija in ne poreče, da te zgradbe ne dovoli. Rusko časopisje kar divja proti načrtom grofa Goluchowskega, ker vidi v njih provokacijo in drzno teptanje berolinske pogodbe, a če se oglasi Rusija, ali bosta Srbija in Črna gora molčali?

Položaj je torej tudi glede zunanjepolitične strani bosanskih železnic prav kritičen. Prav te zunanjepolitične strani rešijo Körberja prej, kakor ves odpor Cislitvanske. In po pravici se sme reči, da bi v interesu Slovanska bilo želeti, da protestirajo Rusija, Srbija in Črna gora zoper zgradbo teh železnic, ker Avstro-Madžarska nima na slovanskem Balkanu ničesar iskati.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Povodom otvoritve kongresa avstrijskih industrijalcev minoli torek, je imel ministrski predsednik dr. Körber dolg govor, v katerem je razvil svoj program. Körber bo kmalu leto dni na krmilu a še vedno ljudje ne vedo, kakšen je njegov program. Tudi zdaj ni povedal nič. Ta dr. Körber je pač jedna največjih ničel, kar jih je kdaj vladalo našo državo. Na shodu industrijalcev je naklatil toliko praznih popolnoma brezmiselnih fraz, ki nimajo nikake logične zveze, da se ni načuditi, kako se je sploh našel kak neodvisen list, kateremu se je zdelo vredno, te fraze študirati in komentirati. Veliko večje važnosti, kakor Körberjevo besedičenje, je sklep shoda industrijalcev, da naj se nagodba z Ogrsko rajši popolnoma raztrga, kakor da bi se obnovila pod pogoji, ki stavljajo Madžari.

Volilno gibanje se še vedno ni tako razvilo, kakor se razvije drugod, koder imajo ljudje res kaj zmisla za politične zadeve. Borbe so se seveda vnele še tu in tam, večje in manjše ali vendar se začne pravi boj šele čez nekaj tednov. Največ se občinstvo še vedno zanima za kompromis mej klerikalci in krščanskimi socialisti na Tirolskem. Ta proti Dipauliju naperjeni kompromis se je razbil, ker ga Dipaulijevi ožji pristaši na noben način niso hoteli pripoznati. Dipauli bo torej vendar kandidiral v bolcanski peti kuriji.

Češka obstrukcija. — Bivši finančni minister Kaizl je nekako razglasil, da bo bivši načelnik češkega kluba dr. Engel zopet kandidiral. Ker se je dr. Engel radi češke obstrukcije odpovedal, se iz tega Kaizlovega naznanila sklepa, da Čehi ne bodo obstrukcije nadaljevali.

Italija. — Z ozirom na znano izjavo italijanskih oficijoznih listov, da se Italija več ne pridruži trozvezi, piše ruski list „Rossija“: „Italija si mnogo prizadeva, da bi dosegla ravnotežje na Jadranskem morju in pove odkrito, zakaj to dela. Trgovina ostane trgovina, toda jedro cele zadeve je politika. Italija hoče dokazati, da ji je Avstrija s trozvezo popolnoma zvezala roke, in da jo hoče napraviti za molčečo pričo pri uresničenju avstrijskih agresivnih načrtov na balkanskem polotoku zlasti v Albaniji. S temi načrti se Italija ne strinja in torej ne mara obnoviti trozveze, dokler ne dobi poročstva, ki bo Italiji zagotovilo ravnotežje na Jadranskem morju in opustitev vseh aspiracij Avstrije na Albanijo. S tem

se pa Avstrija ne zadovolji, in to bo bržkone dovedlo Italijo, da nadalje ne bo več hotela uživati dobrot trodržavne zveze“. Tako piše imenovani list in vse kaže, da je pogodil popolno resnico.

— **Švica.** Minolo nedeljo se je potom glasovanja po celi republiki izvojeval mnogoletni boj mej ondodnima stranikama. Najprej je šlo za to, ali se pritrdi inicijativnemu predlogu, da se za volitve v narodni svet (zastopstvo ljudstva, podobno naši poslanski zbornici) uvede proporcionalni sistem, kakršen je zdaj v veljavi v Belgiji. Ta predlog je ljudstvo z 242.000 proti 165.000 glasom odklonilo. Drugi predlog je meril na to, naj se člani zveznega sveta (švicarske vlade) direktno volijo. Tudi ta predlog je padel z veliko večino, namreč z 265.000 proti 141.000 glasom.

Španija. — Vlada je v celi državi oklicala izjemno stanje. To je bilo potrebno, ker so privrženci pretendenta don Karlosa vprizorili pravo revolucijo, ki se z navadnimi sredstvi ni več dala udušiti in je zatorej bilo potrebno izvanrednih pripomočkov.

Angležka. — Ministrski predsednik Salisbury je odložil portfelj zunanjega ministra in radi lepšega prevzel čast varuha državnega pečata. Istotako je prišel portfelj vojnega ministra v druge roke in je dosedanji državni podtajnik Brodrick postal vojni minister. Prememba ima zgolj personalen značaj. Minister zunanjih del in vojni minister sta odstopila, ker se bojita kritike parlamenta.

Vojna v južni Afriki še vedno ni končana. Buri se bore še vedno z vso odločnostjo, če tudi jih je komaj 20.000. Začela se je prava guerila vojna, ki je za Angleže jako nevarna. Buri dosegajo zdaj tod zdaj tam jako znatne uspehe.

Amerika. — Po več mesečni hudi volilni borbi je bil dosedanji predsednik Združenih držav Mac Kinley zopet izvoljen predsednikom.

Bosenske železnice.

Kar se tiče železnic, ki se imajo graditi v Bosni, je samo ob sebi umevno, da se naj iste gradijo v interesu Bosne in pa v interesu vsesкупne naše monarhije.

Seveda Madžarji niso tega mnenja. Po njihovih mislih, naj se žrtvujejo interesi Bosne in vseukupne države le — madžarskim interesom, kakor sploh menijo v svojem šovinizmu, da se to vprašanje rešuje le z madžarskega stališča. Na ta način je razumeti interpelaciji, katere sta stavila v ogrski zbornici zastopnika Pichler in Majer.

Te interpelacije se glasijo tako, kakor da je le vprašanje časa, da se Bosna združi z Madžarsko, ter da naj tvori skupno s Hrvatsko in Dalmacijo veliko madžarsko državo, ki bode zmožna v žlici vode popiti Avstrijo.

Kaj namerava odgovoriti vlada na take interpelacije se ne ve, a mnenje merodajnih krogov v naši polovici gre za tem, da se državna uprava pri gradnji bosenskih železnic ne bode ozirala na madžarsko poželjivost, marveč, da se bode izvajal načrt teh železnic tako, kakor ustreza skupnim državnim interesom naše monarhije.

Ko se je bila sklenila ona zloglasna pogodba z Italijo, v kateri pogodbi se nahaja še zloglasnejša vinska klavzula, so se kakor jeden mož dvignili vsi vinogradniki naše države proti klavzuli, naglašujoč, da je ista škodljiva skupnim državnim interesom monarhije, a nobeden se na njih proteste ni oziral. — In zdaj, ko se gre za orjaški gospodarski načrt naše države proti vzhodu, ker je takorekoč bodočnost Avstrije kot slovanske države — zdaj naj bi se h kratu jemalo ozir samo na madžarsko židovsko-prusaško težnjo; zdaj naj bi se ne dvignilo vse širom države, da močno protestuje proti madžarskemu šovinizmu?

Seveda se gre tu za gospodarsko bodočnost Slovanov in tu je kaj pak da treba, da madžarska pest poseže vmes ter položi svojo grabežljivo dlan na slovanski jug, češ: teremtete, jug je moj! Slovane treba položiti na žrtvenik madžarskega šovinizma!

Ni dvoma, da bi železnica Bugojno-Spljet v Dalmaciji bila velike koristi za to pokrajino, a ne bila bi na škodo Reke.

Ali če bi Reka (ki pa še ni madžarska!) imela kako škodo od te proge, povrnjena bi bila Madžarom po progi, ki se ima graditi do Soluna. Radi tega so Madžari že tudi odstopili od svojega nasprotstva železnice Spljet-Bugojno z ozirom na koristi, ki jih jim utegne (če bodo Slovani spali!) donesti železnica preko Novopazarskega sandžaka do Egejskega morja.

Madžari se pritožujejo proti izkoristnosti bosenskega železniškega načrta, ker da to ovira živahni promet. A to jim ni na misel, da pa je še mnogo večja ovira, ki jo imajo prebivalci jadranske obali v tem, da sploh nimajo nobene železnice, ter da morajo prevažati vse le po parnikih in koliko carinskih neprilik nastaja vedno po prekladanju iz parnikov na železnice.

V ogrski zbornici se je pa oglasil tudi neki interpelant z vprašanjem, zakaj naj bi se ne gradila železnica od Ogulina do Knina, ki bi prišla v korist tudi Hrvatski? Ta projekt je prišel na dnevni red zagrebške trgovinske zbornice že leta 1870, kateri projekt pa so znali pokopati Madžari še tedaj v svojem zlobnem spletkarenju proti Slovanom.

Tedaj je zares mogoče, da je bilo težje izvesti ta načrt, ker je bila Bosna še pod Turško, a sedaj je Bosna okupirana, zato bi se dalo zagovarjati projekt od Knina do Novega preko Bihaču in Unski dolini. Mogoče, ako bi se ta proga izvedla, bilo bi ustrezno vsestransko in tudi Hrvatom. S tem projektom bi bili zadovoljni tudi Dalmatinci. Seveda ta proga še ne izključuje druge, ki bi se naj gradila od Spljeta do Bugojne, te pa radi tega, ker bi spojila največjo spljetsko luko na vztočne obali jadranskega morja z središčem Bosne.

Madžarski interpelantje so pa opozarjali radi tega tudi na progo Spljet-Knin-Ogulin, da bi odvrnili pozornost od prevažne proge Spljet-Bugojna. Madžarom se gre v prvič za to, da bi zabili zagvozdo med Spljetom in Reko, češ, da je Reka madžarska in Spljet avstrijski.

No Spljet je v Dalmaciji, katero je smatrati za obal Bosne in Spljet je v sredini te obali. Nič naravnega torej, kakor da se spoji to bosensko obalo z notranjim Bosne, kar bi se doseglo z gradnjo omenjene železnice. A Madžari so zaljubljeni v zasedeno Reko, in ker šovinisti vedo, da bi ona proga stregla slovanskim interesom Dalmacije in Bosne, so tudi že radi tega sovražni omenjeni progi.

Vsekakor zanimivo je, kako se stvar izvede, ker v tem tiči velik kos bodočnosti južnih Slovanov.

„Novi List“

Združena kmetija.

O navedeni organizaciji ničesar ne pišejo, kakor bi se že pred 30 leti po nemških fevdalcih ne bilo pisalo. In na slov. Štajerju še tega ne vedo; „Slov. Gospodar“ je še pred kratkim v nebesa povzdigoval te kranjske genije, ki so baje prvi izumili to moderno organizacijo kmetije. Če bi kdaj pogledali v vladne navedene predloge in motivacije istih, bi našli, da je cela literatura nastala že prej o tem vprašanju in že tedaj, ko se je oče našega krščanskega socializma še pilil starih jezikov in vedel o krščanskem socializmu toliko, kakor o tem, kdaj bo umrl. Eksperimentirati z našim, do zadnje parcele zadolženim, analfabetnim slov. kmetom, ga pehniti v še hujšo revo, če se eksperiment izjalovi, — in ponesrečiti mora, ker organično iz našega gospodarstva zadružna kmetija še ne poganja kali, — se pravi biti brez vesti. Kaj so nam še dale Slovincem razne avstrijske vlade dobrega? — Zatrle so še vse, kar bi ta toliko nadarjeni narod spravilo gospodarsko in kulturno naprej. Tem vladam zaupati! Kateri vestni domoljub bo to storil?

Meni, ki to pišem, ni pri tem vprašanju v prvi vrsti na tem, kaj se zgodi z našim gospodarsko in kulturno še malo razvitim meščanom, če naši falkenhayni z vladnim aparatom kmeta odtrgajo iz gospodarske zveze z njegovim meščanom; meni je na tem, da si držimo kmeta, če je ta čvrst, s časom že tudi meščana vzdrži. Ali poznam življenje in gospodarjenje kmetije na slov. Štajerskem in na Kranjskem in tudi poznam razvito nemško in francosko vsaj po dobrih strokovnih knjigah. In pri prisposabljanju me obhaja groza, če mislim, da naj ta naš revež zadružno gospodari tako, kakor ga ti avstrijski odsluženi ritmojstri obligatorično siliti hočejo. Da bi se snovale kmetske kooperacije, kakor pred 70 leti ona slavna v Rahaline na Angležkem, se pokupila naša umirajoča veleposestva, se ustvarile večje kmetije, se kmetu dobre šole odprle in tako omikanejšega ter gmotno čvrstejšega napravile, o da, pozdravljeni bodite prav srčno! Tako pa ga vrtoglavo vreči v gospodarenje, ki ga le fabrični, dobro omikani delavci ter kmeti okoli velikih